

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ**

ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І ТУРИЗМУ

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВНУТРІШНІ ТА ХІРУРГІЧНІ ХВОРОБИ**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія

освітньо-професійна програма: Фізична терапія, ерготерапія

код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ВК.ФТ 4

мова навчання: українська

Розробники:

Жарова Ірина Олександрівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту,
доцент, професор кафедри фізичної терапії та ерготерапії, Aniri2002@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності до вирішування складних спеціалізованих задач та практичних проблем, пов'язаних із порушеннями функцій внутрішніх органів та систем, зокрема, шлунково-кишкового тракту, видільної системи та обміну речовин, а також хірургічної патології із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук в умовах комплексності та невизначеності, а також на досягнення передбачених результатів навчання. Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС. Основні теми: Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань органів травлення. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: цукровий діабет, подагра, ожиріння. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань сечовивідних шляхів: пієлонефрит, гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба. Оперативні втручання на органах черевної порожнини. Оперативні втручання на органах грудної порожнини. Хірургічні захворювання судин. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at forming the general and professional competences defined by the educational and professional program, in particular the ability to solve complex specialized problems and practical problems related to violations of functions of internal organs and systems, in particular, the gastrointestinal tract, excretory system and metabolism, and as well as surgical pathology with the application of the provisions, theories and methods of medical-biological, social, psychological and pedagogical sciences in the conditions of complexity and uncertainty, as well as attained expected learning outcomes. The volume of discipline is 3 ECTS credits. Main topics: Etiopathogenesis, structure, clinical signs of diseases of the digestive system. Etiopathogenesis, structure, clinical signs of metabolic diseases: diabetes mellitus, gout, obesity. Etiopathogenesis, structure, clinical signs of diseases of the urinary tract: pyelonephritis, glomerulonephritis, urolithiasis. Operative intervention on the organs of the abdominal cavity. Operative intervention on the organs of the thoracic cavity. Surgical vascular disease. The final evaluation is based on the results of current control and offset.

Мета навчальної дисципліни – формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності до вирішування складних спеціалізованих задач та практичних проблем, пов'язаних із порушеннями функцій внутрішніх органів та систем, зокрема, шлунково-кишкового тракту, видільної системи та обміну речовин, а також хірургічної патології із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук в умовах комплексності та невизначеності.

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми	Види навчальних занять	Самостійна	Разом

навчання	лекції	лабораторні	практичні	семінарські	робота	
Денна	12	0	30	0	48	90

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Основи практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії (вступ до спеціальності)»; «Нормальна анатомія людини»; «Основи медичних знань», «Латинська мова і медична термінологія»; «Нормальна фізіологія людини та патологічна фізіологія», «Пропедевтика внутрішніх хвороб».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин			
	денна форма навчання			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Захворювання органів травлення	14	2	6	6
Тема 2. Захворювання обміну речовин	16	2	6	8
Тема 3. Захворювання сечовивідних шляхів	14	2	4	8
Тема 4. Оперативні втручання на органах черевної порожнини	14	2	4	8
Тема 5. Оперативні втручання на органах грудної порожнини	16	2	6	8
Тема 6. Хірургічні захворювання судин	16	2	4	10
Всього годин:	90	12	30	48

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Захворювання органів травлення.

Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань органів травлення: гастрит, виразкова хвороба шлунку і 12-ти палої кишки, холецистит, жовчнокам'яна хвороба, дискінезія жовчовивідних шляхів.

Тема 2. Захворювання обміну речовин.

Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: цукровий діабет, подагра, ожиріння.

Тема 3. Захворювання сечовивідних шляхів.

Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань сечовивідних шляхів: пієлонефрит, гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба.

Тема 4. Оперативні втручання на органах черевної порожнини.

Загальні відомості про клініку та діагностичні методи в залежності від часу після захворювання і хірургічного лікування шлунка і 12-ти палої кишки. Запобігання ускладнень і прискорення відновлення порушених функцій. Лапароскопія - поняття, діагностичні можливості після лапароскопічних операціях на органах черевної порожнини. Загальні відомості про етіопатогенез, клініку, діагностику осіб із зазначеною патологією. Хірургічні захворювання різних відділів кишечника. Грижі передньої черевної стінки.

Тема 5. Оперативні втручання на органах грудної порожнини.

Загальні відомості про хірургічні захворювання легень, патогенетичні механізми їх розвитку. Загальні відомості про хірургічні захворювання серцево-судинної системи. Аортокоронарне шунтування та стен терапія - поняття, показання до проведення і методика проведення.

Тема 6. Хірургічні захворювання судин.

Хірургічні захворювання периферійних артерій, захворювання вен. Особливості хірургічного лікування лімфаденоми.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Захворювання органів травлення	1. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань органів травлення: гастрит, виразкова хвороба шлунку і 12-ти палої кишки	2
	2. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань органів травлення: холецистит, жовчнокам'яна хвороба, дискінезія жовчовивідних шляхів	2

	3. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань органів травлення: холецистит, жовчнокам'яна хвороба, дискінезія жовчовивідних шляхів	2
Тема 2. Захворювання обміну речовин	4. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: цукровий діабет	2
	5. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: подагра	2
	6. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: ожиріння	2
Тема 3. Захворювання сечовивідних шляхів	7. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань сечовивідних шляхів: пієлонефрит, гломерулонефрит	2
	8. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань сечовивідних шляхів: сечокам'яна хвороба	2
Тема 4. Оперативні втручання на органах черевної порожнини	9. Загальні відомості про клініку та діагностичні методи в залежності від часу після захворювання і хірургічного лікування шлунка і 12-ти палої кишки. Запобігання ускладнень і прискорення відновлення порушених функцій. Лапароскопія -	2

	поняття, діагностичні можливості після лапароскопічних операціях на органах черевної порожнини. Загальні відомості про етіопатогенез, клініку, діагностику осіб із зазначеною патологією	
	10.Хірургічні захворювання різних відділів кишечника. Грижі передньої черевної стінки	2
Тема 5. Оперативні втручання на органах грудної порожнини	11.Загальні відомості про хірургічні захворювання легень, патогенетичні механізми їх розвитку	2
	12.Загальні відомості про хірургічні захворювання серцево-судинної системи	2
	13.Аортокоронарне шунтування та стентерапія - поняття, показання до проведення і методика проведення	2
Тема 6. Хірургічні захворювання судин	14.Хірургічні захворюваннях периферійних артерій, захворюваннях вен	2
	15.Особливості хірургічного лікування лімфаденом	2
Всього годин:		30

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Захворювання органів травлення	1. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань органів травлення: гастрит, виразкова хвороба шлунку і	2

	12-ти палої кишки	
	2. Холецистит - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки. Дискінезія жовчовивідних шляхів - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки	2
	3. Підготовка до практичних занять з теми 1	2
Тема 2. Захворювання обміну речовин	4. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: цукровий діабет	2
	5. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: подагра	2
	6. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: ожиріння	2
	7. Підготовка реферату та презентації із етіопатогенезу, структури, клінічних ознак захворювань обміну речовин	2
Тема 3. Захворювання сечовивідних шляхів	8. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань сечовивідних шляхів: пієлонефрит, гломерулонефрит	2
	9. Підготовка до практичного заняття з теми 3	2
	10. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань сечовивідних шляхів: сечокам'яна хвороба	2
	11. Підготовка до практичного заняття з теми 3	2
Тема 4. Оперативні втручання на органах черевної порожнини	12. Загальні відомості про клініку та діагностичні методи в залежності від часу після захворювання і хірургічного лікування шлунка і 12-ти палої кишки. Запобігання	2

	ускладнень і прискорення відновлення порушених функцій.	
	13. Лапароскопія - поняття, діагностичні можливості після лапароскопічних операцій на органах черевної порожнини. Загальні відомості про етіопатогенез, клініку, діагностику осіб із зазначеною патологією	2
	14. Хірургічні захворювання різних відділів кишечника. Грижі передньої черевної стінки	2
	15. Підготовка до практичного заняття з теми 4.	2
Тема 5. Оперативні втручання на органах грудної порожнини	16. Загальні відомості про хірургічні захворювання легень, патогенетичні механізми їх розвитку. Загальні відомості про хірургічні захворювання серцево-судинної системи	2
	17. Анотування інформаційних джерел стосовно аорто коронарного шунтування та стен терапії - поняття, показання до проведення і методика проведення	2
	18. Підготовка реферату та презентації із загальних відомостей про хірургічні захворювання легень, патогенетичні механізми їх розвитку. Загальні відомості про хірургічні захворювання серцево-судинної системи.	4
Тема 6. Хірургічні захворювання судин	19. Підготовка реферату та презентації з хірургічних захворювань судин.	5

	20. Підготовка до практичного заняття з теми б.	5
Всього годин:		48

Очікувані результати навчання з дисципліни: отримання теоретичних знань з основ внутрішніх та хірургічних хвороб завдяки:

знанням: про епідеміологію нозологічних форм хірургічних захворювань та захворювань внутрішніх органів; знання основних механізмів розвитку хірургічної патології та захворювань внутрішніх органів; клінічні форми та ознаки основних хірургічних захворювань та захворювань внутрішніх органів;

умінням: визначити клінічний діагноз хворого; охарактеризувати поняття про основні хірургічні захворювання та захворювання внутрішніх органів; розкрити етіопатогенетичні механізми основних хірургічних захворювань та захворювань внутрішніх органів; класифікувати основні хірургічні захворювання та захворювання внутрішніх органів; оцінити стан хворого.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
1. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань органів травлення: гастрит, виразкова хвороба шлунку і 12-ти палої кишки	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	6
2. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань органів травлення: холецистит, жовчно-кам'яна хвороба, дискінезія жовчовивідних шляхів	Реферат, доповіді та презентації на задану тему та їх обговорення.	7
3. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань	Реферат, доповіді та презентації на задану	

органів травлення: холецистит, жовчно-кам'яна хвороба, дискінезія жовчовивідних шляхів	тему та їх обговорення.	7
4. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: цукровий діабет	Реферат, доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення.	7
5. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: подагра	Реферат, доповіді та презентації на задану тему та їх обговорення.	7
6. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань обміну речовин: ожиріння	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	6
7. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань сечовивідних шляхів: пієлонефрит, гломерулонефрит	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	6
8. Етіопатогенез, структура, клінічні ознаки захворювань сечовивідних шляхів: сечокам'яна хвороба	Реферат, доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення.	7
9. Загальні відомості про клініку та діагностичні методи в залежності від часу після захворювання і хірургічного лікування шлунка і 12-ти палої кишки. Запобігання ускладнень і прискорення відновлення порушених функцій. Лапароскопія - поняття, діагностичні можливості після лапароскопічних операцій на органах черевної порожнини. Загальні відомості про етіопатогенез, клініку, діагностику осіб із зазначеною патологією	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	6
10. Хірургічні захворювання різних відділів кишечника. Грижі передньої черевної	Реферат, доповідь та презентації на задану тему та їх	7

стінки	обговорення.	
11. Загальні відомості про хірургічні захворювання легень, патогенетичні механізми їх розвитку	Реферат, доповідь та презентації на задану тему та їх обговорення.	7
12. Загальні відомості про хірургічні захворювання серцево-судинної системи	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	6
13. Аортокоронарне шунтування та стен терапія - поняття, показання до проведення і методика проведення	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	7
14. Хірургічні захворювання периферійних артерій, захворювання вен	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	7
15. Особливості хірургічного лікування лімфаденом	Експрес-контроль. Есе. Презентації.	7
Всього балів:		100

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Критерії оцінювання:

1. За участь у лекційному занятті студент отримує 1 бал.
2. Усна відповідь на питання практичного заняття оцінюється у 5 балів: 5 балів – студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. 4 бали – студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей. 3 бали – студент засвоїв матеріал на репродуктивному рівні (переказування), приймає активну участь у роботі, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок. 2 бали – студент, який невпевнено переказує матеріал, під час відповіді потребує

допомоги, допускається помилок. 1 бал – студент, який не приймає участь в обговоренні питань на занятті. 0 балів – студент відсутній на занятті.

3. Виконання самостійної роботи, що підготував студент оцінюється у 5 балів: 5 балів отримує студент, який повністю розкрив тему самостійної роботи, використовував основну і додаткову літературу. Проявив самостійність і творчий підхід. Матеріал подано логічно і своєчасно. 4 бали отримує студент, який розкрив тему самостійної роботи за всіма пунктами плану, використав більшість рекомендованої літератури. Матеріал подано логічно, можливо не своєчасно. 3 бали одержує студент, який тему самостійної роботи розкрив не повністю (висвітлено не всі пункти плану, матеріал подано стисло). Використано недостатню кількість літературних джерел. Матеріал побудовано не логічно. 2 бали одержує студент, який розкрив незначну частину матеріалу (декілька пунктів плану), використав недостатню кількість літературних джерел. Відсутня логіка подачі матеріалу, а також порушена цілісність системи знань. Матеріал подано не своєчасно. 1 бал – студент роботу написав формально, стисло, не своєчасно. 0 балів – студент повідомлення не підготував.

4. Реферати чи есе студентів оцінюються у 5 балів. 5 балів – робота має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита. Матеріал викладений логічно, послідовно, обґрунтовано. Реферат чи есе оформлені згідно вимог. Обсяг відповідає нормі. Під час захисту студент орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми. 4 бали – тема розкрита, матеріал подано відповідно пунктам плану, використано запропоновані джерела інформації. Інколи спостерігається порушення логіки. Реферат чи есе оформлені згідно вимог. Обсяг відповідає встановленій нормі. Під час захисту студент вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. 3 бали – лише простежується спроба підійти до написання реферату чи есе самостійно і творчо. Однак план реферату чи есе не досконалий. Загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, встановлювати співвідношення між частинами. Обсяг відповідає нормі. Під час захисту студент володіє інформацією на початковому рівні. 2 бали – реферат чи есе написані на швидку, фрагментарно. План відсутній або не відповідає змісту і формі. Тема розкрита частково. Під час захисту студент оперує лише загальними фразами. Структура доповіді не витримана, матеріал побудовано не логічно. 1 бал – реферат чи есе написані фрагментарно. План відсутній або не відповідає змісту і формі. Тема не розкрита. Під час захисту студент не може відтворити матеріал. Доповідь стисла, не логічно побудована. 0 балів – реферат чи есе не написані і не захищені.

5. Комп'ютерна презентація студентів оцінюються у 5 балів: 5 балів – робота має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита. Матеріал викладений логічно, послідовно, обґрунтовано. Обсяг відповідає нормі (15 – 20 слайдів). Під час презентації студент орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми, володіє майстерністю усної доповіді. 4 бали – простежується творчий підхід при підготовці презентації. Тема повністю розкрита, матеріал подано послідовно. Інколи спостерігається порушення логіки. Презентація оформлена згідно вимог. Обсяг відповідає встановленій нормі. Під

час презентації студент вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. 3 бали – загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, встановлювати співвідношення між частинами. Обсяг відповідає нормі. Студент не повністю розкрив тему, вивчено недостатню кількість джерел інформації. Під час презентації студент володіє інформацією на початковому рівні. 2 бали – презентація підготовлена на швидку, фрагментарно. Відзначений не самостійний підхід до виконання. Тема розкрита частково. Під час презентації студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Структура доповіді не витримана, матеріал побудовано не логічно. 1 бал – презентація підготовлена фрагментарно. Тема не розкрита. Під час презентації студент не може відтворити матеріал. Доповідь стисла, не логічно побудована. 0 балів – презентація не підготовлена.

Залікові вимоги:

1. Гастрит - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 2. Виразкова хвороба шлунку і 12-ти палої кишки - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 3. Холецистит - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 4. Жовчно-кам'яна хвороба - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 5. Дискінезія жовчовивідних шляхів - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 6. Цукровий діабет - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 7. Подагра - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 8. Ожиріння - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 9. Пієлонефрит - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 10. Гломерулонефрит – етіопатогенез, структура, клінічні ознаки.
 11. Сечокам'яна хвороба - етіопатогенез, структура, клінічні ознаки
 12. Загальні відомості про клініку та діагностичні методи в залежності від часу після захворювання і хірургічного лікування шлунку і 12-ти палої кишки.
 13. Лапароскопія - поняття, діагностичні можливості після лапароскопічних операціях на органах черевної порожнини.
 14. Загальні відомості про етіопатогенез, клініку, діагностику осіб із хірургічними захворюваннями різних відділів кишечника.
 15. Грижі передньої черевної стінки.
 16. Загальні відомості про хірургічні захворювання легень, патогенетичні механізми їх розвитку.
 17. Загальні відомості про хірургічні захворювання серцево-судинної системи.
 18. Аортокоронарне шунтування та стен терапія - поняття, показання до проведення і методика проведення.
 19. Хірургічні захворювання периферійних артерій, захворюваннях вен.
- Особливості хірургічного лікування лімфаденоми.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. Жарова І. О. Фізична реабілітація при первинному екзогенно-конституціональному ожирінні у підлітків : монографія / І. О. Жарова. – К. : Самміт-книга, 2015. – 312 с.
2. Попов С.Н. Лечебная физическая культура. Учебник для институтов физической культуры. – М.: Физкультура и спорт, 2007. – 608с.
3. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – К.: Олімпійська література, 2000. – 420с.
4. Марченко О.К. Основы физической реабилитации. – К.: Олімпійська література, 2012. – 526с.
5. О.Бар –ОР,Т. Роланд „Здоровье детей и двигательная активность”. – К.: Олімпійська література, 2011. – 521с.
6. Хірургія підручник / за ред. Л.Я.Ковальчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2010. – 1056с.
7. Передерій В.Г. Основы внутрішньої медицини /В.Г. Передерій, С.М. Ткач. – Вінниця: Нова книга, 2009. – 784 с.
8. Пархотік І. І. Фізична реабілітація при захворюваннях органів черевної порожнини / Пархотік І. І. – К.: Олімпійська література – 2003. – С. – 136-139, 163-169
9. Клячкин Л.М. Медицинская реабилитация больных с заболеваниями внутренних органов / Л.М. Клячкин, А.М. Щегольков. – М.: Медицина, 2000. – 328с.
10. Хірургія і підручник / за ред.Л.Я.Ковальчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2010. – 1056с.

Додаткова література:

1. Фізична реабілітація в гінекології / за ред. О.А.Владимирова. – Київ, 2010. – 86с.
2. Хронические заболевания вен нижних / за ред. О.А.Владимирова. – Київ, 2010. – 102с.
3. Богдановська Н.В. Фізична реабілітація хворих різних нозологічних форм. Навчальний посібник. Запоріжжя, 2011. – 314с.
4. Козырева О.В. Физическая реабилитация. Лечебная физкультура. Кинезитерапия. Учебный словарь – справочник, - Москва: Советский спорт, 2010. – 280с.
5. Мурза В.П. Фізична реабілітація. Навчальний посібник. – К.: Олан, 2004. – 559с.
6. Теория и методика физического воспитания / Под общей ред. Т.Ю. Круцевич/. – К.: Олимпийская литература, 2003. – в 2-ух т.
7. Пархотик И.И. Дието- и кинезитерапия. – К.: ДСТ ЛТД, 2005. – 104с.

Електронні ресурси:

1. <http://www.who.ch>

2. <http://www.nlm.nih.gov>
3. <http://healthgate.com>,
4. <http://www.kfinder.com>
5. <http://php.silverplatter.com>
6. <http://www.accesspub.com>
7. <http://BioMedNet.com>
8. <http://www.healthweb.org>
9. <http://www.pslgroup.com>
10. <http://www.healthgate.com>
11. <http://www.mdconsult.com>
12. www.rmj.net
13. <http://www.riada.kiev.ua/>
14. <http://imedic.kiev.ua/lechebnyj-massazh>
15. <http://slidan.com/tochechniy/>
16. <http://imedic.kiev.ua/statyi/massazh/85-massazh-dcp>
17. <http://imedic.kiev.ua/statyi/massazh/83-massazh-krivoshee>
18. <http://imedic.kiev.ua/statyi/massazh/80-banochnyj-massazh>
19. <http://vipbook.info/nauka-i-uceba/medicina/32934-lakunichev-lechebnyj-massazh.html>
20. http://www.fizioterapiya.info/?page_id=318
21. <http://medkarta.com/?cat=article&id=23933>
22. <http://www.gippokrat.by/catalog/bolezni/fizioterapiya/uvch-terapiya.html>